

МЕДІЙНА ПРОБЛЕМАТИКА **В МОДЕРНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ**

УДК 811.162.2

DOI: <https://doi.org/10.17721/APULTP.2018.37.72-89>

Шулінова Л.В.

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ У МЕДІЙНИХ ТЕКСТАХ ЖАНРУ ІНТЕРВ'Ю З ПОЛІТИКАМИ. СТАТТЯ 2

Анотація. У статті продовжено розгляд сучасних інтерв'ю з українськими політиками з погляду наявності інтертекстів та їх функцій. Із визначених груп прецедентних феноменів більш детально проаналізовано прецедентні імена та прецедентні вислови.

Ключові слова: інтертекстуальність, інтертекст, прецедентний текст, політичний текст, інтерв'ю, вплив, переконання.

Інформація про автора: Шулінова Лариса Василівна – кандидат філологічних наук, доцент; доцент кафедри стилістики та мовної комунікації; Інститут філології; Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Електронна адреса: shulinova.lesja@gmail.com.

Larysa V. Shulinova

INTERTEXTUALITY IN MEDIA TEXTS OF GENRE OF INTERVIEW WITH POLITICIANS. ARTICLE 2

Abstract. The article continues the research of interviews with Ukrainian politicians from the point of view of the presence of precedent intertexts and their functions. Intertextuality is one of the means of influencing on the recipient, prompting him actively to perceive the text and decode it.

The following groups of precedent phenomena are analyzed: precedent names and precedent statements.

It has been determined that precedent names are available in replicas of both communicants and are related to relevant precedent situations, texts and quotations. Among them are well-known for the national memory of history, culture: Taras Shevchenko, Mykhailo Hrushevsky; the names of the world-famous politicians, philosophers and religious figures: Mahatma Gandhi, O. Solzhenitsyn, Donald Trump, the Holy Bartholomew etc.; the names of Ukrainian politicians, businessmen and political parties, blocs, associations as means of intertextuality can be precedent in the interview texts for all recipients, for certain politicians (one-party or political opponents), for specific situations, a certain period of political history of the country, etc.

The author identifies following groups of precedent statements: quotations (direct and indirect), folklorisms (phraseological phrases, anecdotes etc.), book phraseologisms, language clichés and stamps.

It has been found that intertext can become an effective mean of realizing of strategic aim – through the implementation of the illocutionary function, that is, refutation / clarification / change / confirmation of primary knowledge, experience and views of the recipient.

Key words: *intertextuality, intertext, precedent text, political text, interview, influence, persuasion.*

Information about author: *Shulinova Larysa Vasylivna – PhD, associate professor; associate professor of the department of stylistics and language communication; Institute of philology; Kyiv national Taras Shevchenko university.*

E-mail: *shulinova.lesja@gmail.com.*

Шулинова Л.В.

ИНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТЬ В МЕДИЙНЫХ ТЕКСТАХ ЖАНРА ИНТЕРВЬЮ С ПОЛИТИКАМИ. СТАТЬЯ 2

Аннотация. *В статье продолжено рассмотрение современных интервью с украинскими политиками с точки зрения наличия интертекстов и их функций. Из установленных групп прецедентных феноменов более детально проанализированы прецедентные имена и прецедентные выражения.*

Ключевые слова: *интертекстуальность, интертекст, прецедентный текст, политический текст, интервью, влияние, убеждение.*

Інформація об авторі: Шулінова Лариса Васильевна – кандидат филологических наук, доцент; доцент кафедры стилистики и языковой коммуникации; Институт филологии; Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко.

Електронний адрес: shulinova.lesja@gmail.com.

У другій частині дослідження феномена інтертексту в інтерв'ю з політиками реалізовуватимемо поставлену загальну мету щодо аналізу інтертекстуальності за типами інтертекстів із погляду впливу на реципієнтів, формування в них бажаних для комунікантів-ініціаторів переконань, а саме: дослідження прецедентних імен і висловів в інтерв'ю з політиками з погляду їх ефективності в реалізації стратегій обох комунікантів в інтерв'ю [1, с. 114-115].

Акцентуємо увагу на тому, що для аналізу взято 10 інтерв'ю за період із 2016 по 2017 роки (із В. Гройсманом – 2, Л. Кравчуком – 2, О. Ляшком – 2, А. Парубієм – 1, А. Садовим – 1, Ю. Тимошенко – 2).

Для дослідження інтертекстів застосовано класифікацію прецедентних феноменів інтертекстуальності в політичному тексті А. Чудінова [2, с. 114-115].

У Статті 1 було розглянуто *прецедентні тексти* та *прецедентні ситуації* [1, с. 114-115], а в цій визначимо *прецедентні імена* та *прецедентні вислови* в дібраних для аналізу інтерв'ю з політиками.

Прецедентне ім'я в інтерв'ю з політиками.

Прецедентні імена наявні в репліках обох комунікантів і пов'язані з відповідними прецедентними ситуаціями, текстами та цитатами.

З-поміж них – загальновідомі, знакові для національної пам'яті історії, культури: ***Тарас Шевченко, Михайло Грушевський, Євген Коновалець***:

– *Це правда, що між вами і Кучмою був конфлікт і тодішній голова Адміністрації президента Табачник створив міф, що перший президент не Кравчук, а Грушевський? – Це правда. Я, коли став президентом, поставив при вході до президента бюст Шевченка, бо не знайшов іншої неополітичної*

.....

фігури в історії України, бо знав, що політики дуже "хиталися" в історії, іноді так хиталися, що вже й межі не було видно. Якось мене покликали до президента Кучми, і я побачив, що там на місці **Шевченка вже стоїть Грушевський**. Я замислився – чому, а потім прочитав статтю, де тлумачилася наша історія трішечки не так. Що першим президентом України був **Грушевський**, а всі решта – були рівні. Табачник хотів, щоб ми всі перебували на одному щаблі, але це було неправдою. Я просив вчених вивчити це питання. Навіть на **пам'ятнику Грушевському написано "великий вчений, громадський діяч"**, але не перший президент. Я завжди дивуюся людям, які заради амбіцій інколи балансують на межі правди і неправди, як зараз дехто балансує у АП, що справжня незалежність почалася тільки зараз, після Революції Гідності (ЛК-1); Але в останній період для мене був найбільшим орієнтиром **Євген Коновалець – керівник корпусу Січових стрільців**. І коли буває важко, я пригадую, як колись (мені тоді було, по-моєму, 16 років), батько приніс **спогади Євгена Коновальця**. Це був період Радянського Союзу, і тоді вони не могли бути в формі книжки, а були просто перефотографовані. І я мав таку теку сфотографованих листів, де були **спогади Коновальця**. Я їх часто перечитував, він багато писав про те, чому була втрачена державність на початку минулого століття. Він описував як це відбувалося, як очевидець і учасник тих подій: як між собою воювали українські підрозділи, як між собою воювали українські лідери. Пригадую, читав цю книжку в свої 16 років і півночі під подушкою проплакав і думав – якби я тоді жив, я такого б не допустив. Це було 30 років тому, і сьогодні обставини склалися так, що мені доводиться жити також в дуже складний період і впливати на рішення (АП).

Імена відомих у світовому контексті політиків, філософів, релігійних діячів:

Знаєте, колись **Махатма Ганді** сказав, що ознакою сили є здатність прощати, і тільки слабкі тримають у собі злобу, ненависть і агресію (ЮТ-2); Я дуже добре пам'ятаю яскраві слова **Солженицина**, який сказав, що кордон між добром і злом

не між державами, народами, політичними силами і навіть не між людьми проходить, а по серцю й душі кожного. Він говорив про те, що в серці навіть світлого янгола завжди можна темний куточок знайти, який краще не чіпати, а в середині навіть не дуже доброї людини, де душа майже чорна, можна відшукати крихітний промінь світла, за який треба вхопитися і дати людині шанс. Це дійсно великий письменник, філософ, мудрець говорив, і я живу за таким принципом і в нього вірю (ЮТ-2); На жаль, **Порошенко** закоханий у "мінський формат", бо каже, що в ньому закладений його план миру. Він навіть з **Трампом** говорив і нагадав, що в основі "мінського проекту" лежить "план миру Порошенка" (ЛК-1); **Віце-президент США Байден**, який виступав у парламенті, жодного разу не згадав Будапештський меморандум (ОЛ-2); –Реформа парламенту, запропонована європейцями, зокрема пропозиції **Пета Кокса**, зупинені? –Хто вам таке сказав? З 1 вересня розгляд законопроектів йде за схемою тематичних днів і блоків. Це одна з рекомендацій місії **Кокса** щодо реформи Парламенту. Вона не потребувала законодавчого вирішення. Я її одноосібно ввів у практику (АП); ...запросив на зустріч **Святійшого Філарета**, він благословив, ми домовилися – і рішення прийняли. Потім у мене була зустріч зі **Святійшим Варфоломієм** (АП) та ін.

Імена українських політиків, бізнесменів та назви політичних партій, блоків, об'єднань як засоби інтертекстуальності можуть бути прецедентними в текстах інтерв'ю для усіх реципієнтів, для певних політиків (однопартійці чи політичні супротивники), для конкретних ситуацій, певного періоду політичної історії країни: **Кучма**, **Табачник**, **Медведчук**, **Балашов**, **Ющенко**, **Янукович**, **Тимошенко** (ЛК-1); **Яценюк**, **Парубій**, **Ляшко** (ВГ-1); **Порошенко**, **Турчинов**, **Аваков**, **Ірина Геращенко**, **Ганна Гопко**, **Пташник**, **Єднак**, **Денисенко** (АП); **Клюєв**, **Єфремов**, **Ахметов**, **Пінчук**, **Коломойський**, **Новинський**, **Фірташ**, **Порошенко**, **Гройсман**, **Яценюк**, **Тимошенко**, **Дмитро Добродомов**, **Каплін**, **Максим Микитась**, **Ігор Мосійчук**. **Андрій Лозовий**, **Дмитро Лінько**, **Юрій Луценко**, **Сергій Лещенко**, **Вітко**, **Кононенко**,

Третяков, Сергій Мельничук, Львовчкін, Огнєвич, Тетяна Юзькова, Альона Кошелева, Столярова, Береза (ОЛ-2); Саакашвілі, Порошенко (АС); Янукович, Ющенко, Порошенко, Фірташ, Кучма, Яценюк, Турчинов, Немиря, Кожемякін, Іван Кириленко, Власенко, Кондратюк, Сенченко, Павловський, Надія Савченко, Медведчук, Пашинський, Артур Герасимов, Олег Ляшко, Леонід Кравчук (ЮТ-1, ЮТ-2).

Повторюваними в інтерв'ю з різними політиками стали прізвища Президентів України (Кравчук, Кучма, Ющенко, Янукович, Порошенко) та активних на час інтерв'ю політиків (Ляшко, Тимошенко, Турчинов, Яценюк), що підставно для їх ідентифікації як прецедентних для більшості реципієнтів.

Як засвідчив аналіз, в інтерв'ю немає інтертекстів із мистецьких творів, що вважаємо логічним, адже медійна політична комунікація спрямована на реалізацію загальних стратегій впливу на реципієнтів різного культурного рівня, належності до всіх соціальних груп, а єдиних для сучасного соціуму прецедентних художніх фільмів, книг тощо немає. Припускаємо, що дібрані тексти інтерв'ю з політиками із загальних медійних ресурсів також зумовили цю тенденцію, адже в спеціалізованих медіа засобами впливу можуть бути прецедентні для певних груп культурно-мистецькі постаті, персонажі.

Вибудовуючи мовні стратегії політичної медійної комунікації, справді варто зважати на доцільність актуалізації загальнолюдських, цивілізаційних, національних, макрогрупових чи мікрогрупових прецедентних імен задля актуалізації системи цінностей певної групи реципієнтів [3, с. 30]. Які саме імена буде застосовано, зумовить загальна тематика й проблематика інтерв'ю, а також, безперечно, належність комунікантів до певної політичної партії, групи, особисті уподобання, рівень загальної культури, освіченості тощо.

Продумано дібрані прецедентні імена сприятимуть реалізації персуазивної функції політичної медійної комунікації.

Прецедентний вислів в інтерв'ю з політиками.

Аналізовані тексти засвідчили такі групи прецедентних висловів: *цитати, фольклоризми (народно-розмовні*

фразеологізми, анекдоти тощо), книжні фразеологізми, мовні кліше та штампи.

Цитати:

Критики цього рішення пророкували зменшення кількості малих підприємств внаслідок такого підвищення мінімальної зарплати. Вже очевидно, що цього не сталося... (ВГ-1); Я ж зустрічаюсь з людьми, наприклад на виробництві, або в регіональних поїздах. **Люди говорять** про те, що їх стаж 35, 40, 45 років (ВГ-2); **Я мав дуже серйозні дискусії**, і в парламенті в тому числі. **Я запитував у депутатів:** "Як ви можете не голосувати за це, як? От просто поясніть, у чому ваша мотивація". **Одні казали:** "Заборонило керівництво голосувати". **Другі казали:** "Ми вважаємо, що це потрібно подумати" (ВГ-2); Півтора року тому я сказав, що ... (ВГ-2); Питання про накопичувальну систему. **Низка експертів говорять**, що ... (ВГ-2); Загалом знаю і зараз багато людей, які **кажуть** "без Росії ми не зможемо", але це казка. Цей міф сидить в душі мільйонів українців і це нам заважає жити. Коли ми визначалися відносно Європи мені **казали:** "Яка Європа, Леонід Макарович, в нас в Росії все, там наші друзі, там наші заводи, газ, нафта, енергетика, всі поставки" (ЛК-1); Тільки він не міг розібратись, де вороги, а де друзі. Тому, коли **він каже "любі друзі"**, я перефразовую на "любі друзі", бо вони його підвели (ЛК-1); **Про вас у цьому плані стільки чуток.** У вас є маленькі діти, про яких **пліткують в Інтернеті?** (ЛК-1); Бували випадки, коли моїм помічницям **телефонували якісь жінки, говорили "наш з Кравчуком син вже пішов до школи"**, а я цих жінок і не знав ніколи. Це були їхні фантазії (ЛК 1); –Останнє запитання. **Ви недавно розповідали**, що "раскабаніли", тому вирішили зайнятися спортом і сісти на дієту. **Що тепер їсте?** Розкажіть про свій режим і дайте поради нашим читачам, як привести себе в форму за методом Ляшка (ОЛ-1); **Люди жирних політиків не люблять, кажуть:** ось, зажрались... Тому я повинен бути струнким, молодим і красивим... (ОЛ-1); Давайте перейдемо від гучних слів до конкретики. **Ви ось згадали про** пожежні машини. Відома

історія: у кінці минулого року, **ви перед камерами божитесь**, що за такий бюджет не голосуватимете, а потім – раз! – і голосуєте "за". **Кажуть**, що ваша позиція різко змінилась після "невеликої" правки в державному кошторисі: була врахована "хотелка" на майже 185 мільйонів гривень для заводу "Пожмашина" (Прилуки, Чернігівська область). Як будете переконувати, що це не лобювання комерційних інтересів? (ОЛ-2); От з Фірташем не зустрічався. **Знаєте, як у відомому фільмі: "Казань брав, Астрахань брав. Шпака – не брав"** (ОЛ-2); **Чутки про те**, що ... (ОЛ-2); – **Ви зазначили**, що декларуєте все. Але **в нас є інформація**, що вашим фінансовим звітом зацікавилися у Державній фіскальній службі. Зокрема, там не були відображені дві ваші земельні ділянки площею майже 2 гектари у с. Нижча Дубечня Вишгородського району Київської області. – Так. У мене теж є відповідний лист від Генпрокуратури. **Вони пишуть**, що є невідповідність в тому, що в своїй декларації я не вказав дві земельні ділянки (показує лист, – "Главком") (ОЛ-2); А у мене була **інформація із джерел розвідки**, що Кремль заплатив 5 мільйонів убитих єнотів, щоб зірвати об'єднання УАПЦ і УПЦ КП. – Я не буду говорити про цифри. Це інформація, яка є під грифом "таємно" (АП); Санкції – це добре, але **як казав містер Кольт**, що добре слово і пістолет, завжди краще, ніж просто добре слово (АП); І коли **кажуть**, подивіться – вона бомж! Це **перше сказав Ющенко**. Ну, президенти до мене отак ставляться. Так от! Я – далеко не бомж! (ЮТ-1); Я тоді була ще зовсім недосвідченим політиком, це були перші роки. **Ви пам'ятаєте мою тодішню фразу**, що я готова була тоді білизну в штабі Юценка прати! Я реально була готова і я реально відмовилася від амбіцій іти на президентські вибори. (...) І за кілька місяців стало зрозуміло, що, на жаль, Віктор Ющенко, **як кажуть**, якщо Кучма був батьком олігархічної системи, то Ющенко став сином. Вони його усиновили за кілька місяців (ЮТ-1); На момент агресії армії не було. І про це на засіданні заявив міністр оборони, голова СБУ, про це заявили всі експерти і всі політичні сили. Заявив прем'єр. І тоді нас попередили всі ключові друзі

*України: США, ЄС, що якщо ви зараз спровокуєте, то російська армія може дійти до Києва. Все було сплановано (ЮТ-1); – Спілкувалася з одним з керівників Опоблоку. Він характеризує стосунки з фракцією Батьківщина як "ситуативний союз". Що ви скажете? – Це ще одна технологія, яку намагаються проішовхнути! (ЮТ-1); Знаєте, що мене боляче ранило? Те, що іноді навіть **наші прихильники, які щось пояснити хочуть, кажуть**: "Тоді дуже холодно було, Європі газ вимкнули, вона, як і Україна, замерзала, і у Тимошенко іншого виходу не було, як такий пакосний контракт підписати". От настільки потрібно було людям мозок промити, щоб навіть мої симпатки так думали (ЮТ-2); Пам'ятаю, коли Майдан тільки переміг, ви ще сиділи, і **Арсеній Яценюк вам в телефонну трубку кричав**: "Юля, Юля, вся країна тебе чекає!". Це дуже забавно, по-моєму було. І фальшиво... – До речі, зараз **він знову кричить**, тільки вже те, що газові контракти – це державна зрада, а все його оточення – і це після Стокгольмського суду! – так же голосно про держзраду Тимошенко заявляє (ЮТ-2); У радянські часи **Кравчук** набрався мужності відкрити цю клітку і дати Україні свободу, і він був першим і поки що останнім президентом, який **сказав**: "Давайте на дострокові вибори сам піду і подивлюся, чи довіряють мені люди". Після нього нічого подібного, на жаль, не було, державні діячі поки що виродилися – потрібно їх почекати (ЮТ-2) тощо.*

У досліджуваних медійних текстах інтерв'ю *цитати*, на наш погляд, варто диференціювати на прямі (графічно позначені двокрапкою та лапками) й непрямі (уведені в текст дієсловами 2 чи 3 особи множини, 1 особи однини, лексемами "експерт", "однопартійці", "опоненти" тощо). Значна частина непрямих цитат виявлена в запитаннях для підтвердження чи спростування наявної в інтерв'юєра інформації, що здобуто через конфіденційні джерела, розкривати які немає змоги чи потреби, з відкритих джерел (медіаресурси, офіційні документи, заяви тощо), з чуток і пліток, поширюваних у соціумі, інформації з покликанням на висловлювання самого політика. Непрямі цитати в репліках

політиків часто є самопокликаннями, наведеними для спростування чи підтвердження певної інформації, подеколи резонансної, для уточнення, виправдання, тобто вжито як засоби підтримання та прирощення публіцитного капіталу чи корекції / виправлення / поліпшення іміджу.

Уважаємо за можливе уточнити тезу дослідника Г. Слишкіна про те, що "для цитатій, заснованої на прецедентному тексті, характерна імпліцитність, тобто відсутність покликання на джерело цитування" [3, с. 39]. На наш погляд, зважаючи на специфіку медійного тексту, його спрямування на масову аудиторію, потребу сучасної людини швидко, без надзусиль отримати інформацію, на належність певних цитат до прецедентних текстів не лише загальнолюдських, цивілізаційних, національних, а й до макрогрупових чи мікрогрупових, варто актуалізувати покликання на авторів чи джерела окремих цитат. Адже й самопокликання в інтерв'ю ми вважаємо прецедентним для цього комунікативного акту, воно зазвичай спрямоване на спростування чуток, пліток, домислів, інформаційних провокацій опонентів чи поширення бажаної для комуніканта-політика інформації, що після інтерв'ю почасти стає прецедентною для інших медійних текстів.

Фольклоризми:

*...їхні теперішні керівники отримують прибутки для себе, а тому **тримаються обома руками і ногами за ці підприємства** (ВГ-1); **Я побудував у своєму житті не одну дорогу і точно знаю, що можна зробити дешево та якісно, а можна зробити дорого та погано** (ВГ-1); **Краще б такі експерти мовчали взагалі і не говорили нісенітниці та дурниці** (ВГ-2); **Візьмімо конкретно парламент. Багато депутатів б'ються в груди, що вони патріоти** (ЛК-2); **Так, може, і так – ліс рубають, тріски летять** (ОЛ-1); **Так розвід це чистої води!** (ОЛ-1); **Всі платять внески до одного котла – це і є солідарна система** (ОЛ-1); **Ходять з голим задом та простягнутою рукою, бомжують. А я хочу, щоб вони працювали і заробляли** (ОЛ-2); **По-перше, всього в житті я досягнув своїм горбом. Ніхто мене нікуди не виводив. По-друге,***

рейтинги мені до лампочки (ОЛ-2); Якщо БПП і "Народний фронт" будуть між собою як собаки гризтись, то парламент не доживе (ОЛ-2); Із ідеєю створення єдиної опозиції як **Пилип із конопель** вискочила моя шановна колежанка – Юлія Володимирівна Тимошенко (ОЛ-2); Та одному Господу відомо, **куди припливе гівно, до якого берега пристане** (ОЛ-2); Як би ми не ставилися до Порошенка, до цієї грабіжницької влади, ми повинні розуміти, що ми маємо **їх в стійло ставити** в цивілізований спосіб (ОЛ-2); Напевно, що немає такої **чарівної палички** (АП); Проросійські медіа, що працюють в Україні, **шукають коаліцію з ліхтарями**, роблять це медійною подією. Прокоментуйте це (АП); Чому не можна було вирішити питання, побудувавши сміттєпереробний завод, щоб керівництво країни постійно **не било вас по цьому болючому місцю?** (АС); Мій зять прекрасний. Я щаслива, бо щаслива моя донька. Я завжди, коли спілкуюся з зятем – **розповідаю йому анекдот, Хе-Хе**, який я дуже люблю: **Це коли 2 чоловіка зустрічаються і один другому каже: "Послухай, в мене теща справжній янгол". А другий йому каже: "Блін, ну пощастило тобі, а моя ще жива!"**. І це такий жарт у нас, бо насправді я дуже добра теща, він мене дуже рідко бачить (ЮТ-1); Я думаю, що причина в тому, що поки я була у в'язниці, ці люди просто **викреслили мене з життя. Поставили на мені хрест як на політику**, вирішили, що життя Батьківщини завершене, що по суті режим Януковича знищив мене як політика, **помножив на нуль** і вони пішли шукати інше щастя (ЮТ-1) тощо.

Як засвідчують аналізовані контексти, більшість народно-розмовних фразеологізмів вжито авторами не в первинному, зафіксованому в словниках вигляді, а трансформовано, відповідно до авторської мети. Частотними є контексти з кількома фразеологізмами, що надає висловлюванню додаткової експресії, а тому й вважаємо їх більш дієвими щодо реалізації стратегій впливу на реципієнта через зрозумілі, дотепні, влучні засоби, зорієнтовані на актуалізацію звичного розмовного спілкування в аспекті ретрансляції складних смислів. Наголошуємо, що майже всі вживання фразеологізмів, пов'язані з контекстами іронічними, сатиричними, певною мірою

негативними конотаціями висловлювання. Подібні спостереження суголосні з дослідженням Дебори Таннен щодо різного сприйняття й застосування фольклоризмів, зокрема прислів'їв, носіями різних мов, а отже, й різних культур. Так, вона зазначає, що нігерійський письменник, відтворюючи розмовне мовлення в діалозі персонажів, активно застосовує численні фразеологізми (у наведеному прикладі – 6 речень лише прислів'їв) у контекстах із позитивною семантикою, а середній англієць, знаючи чимало прислів'їв, переважно вживає їх в іронічному значенні [4, с. 39-40].

Книжні фразеологізми:

А ось до революції я не закликав би, оскільки вона пожирає не лише ворогів, а і власних дітей. Для України це було б надзвичайно небезпечно (ЛК-2); *А Конституція? Вона може бути конституцією букви, а може бути конституцією духу* (ЛК-2); *Саме тому ми називаємо його бюджетом зростання і я впевнений, країна буде змінюватися, розвиватися, і все буде добре* (ВГ-1); *Тобто дорогу осилить той хто йде, ми йдемо по цій дорозі і буде успіх* (ВГ-2); *Україна у нас одна, і заради неї я, не зважаючи на рейтинги, наступаю на горло власній пісні і є противником дострокових виборів до ВР* (ОЛ-1); *Ви ж знаєте: від любові до ненависті один крок, а від свідка до обвинувачуваного – ще менше* (ОЛ-2); *Повернення назад немає – двічі в одну річку не увійдеш* (ОЛ-2); *Зверніть увагу, "Інтер" нас другий рік не показує. Вони нас перестали показувати одразу після того, як ми цього "троянського коня" викинули* (ОЛ-2); *Шагренева шкіра корупції зменшується, лобістські схеми зменшуються, а земля – це реальне багатство, яке за копійки сьогодні можна забрати* (ОЛ-2); *Перший раз – це трагедія, а другий – вже просто фарс: ось так це називається* (ЮТ-2); *Дуже боляче було, але потім я згадала, що добро, в принципі, має бути з кулаками і, трішки найжачившись, подумала, що опускати руки і дивитися на все це як на поразку, не можна* (ЮТ-2) тощо.

Група книжних фразеологізмів як засобів інтертекстуальності в інтерв'ю з політиками, що було виявлено

під час дослідження, не така численна, ніж народно-розмовних. Припускаємо, що комуніканти зорієнтовані на масову медійну аудиторію різного рівня освіченості та культурних традицій, різних вікових груп, тому добір фразеологізмів має бути зорієнтовано на більш доступні інтертекстуальні засоби, що не потребують додаткового декодування, швидше впізнавані, не ускладнюють процес комунікації, донесення важливих для політика смислів реципієнтам. Також вважаємо, що й загальний культурний рівень самих учасників інтерв'ю, безумовно, впливає на можливість / неможливість оперування фразеологічними засобами книжного походження. Проте відзначимо, що вжиті в аналізованих текстах засоби цієї групи, доречні, зрозумілі з контексту, мають потужний виражальний потенціал, частина з них, як і народно-розмовні фразеологізми, трансформовано відповідно до авторських потреб із акцентом на збільшення їх потенціалу впливу.

Мовні кліше та штамп:

Очевидно, це – **політична боротьба**, адже скоро мають початися **виборчі перегони...** (ВГ-1); **На жаль, йде банальне затягування часу** (ВГ-1); **Ми до речі, завойовуємо ринки інших країн, це дуже важливо** (ВГ-2); **В цьому питанні треба поставити крапку** (ВГ-2); **А по-друге, залишається відкритим питання, чи було б це зараз корисим нашій країні, з огляду на ситуацію, в якій ми опинилися?** (ЛК-2); **Інакше кажучи, влада не готова взяти на себе відповідальність і назвати справжні причини всього, що відбувається** (ЛК-2); **Констатую сухий факт. Не потрібно бути великим військовим експертом, щоб розуміти, які види озброєння сьогодні застосовують. Це і танки, і ракети...** Але ключовий акцент інший. Судячи з усього, прекрасно розуміючи інтереси Росії, деякі представники бізнесу і хлопці зі сходу України **докладають максимум зусиль, щоб не називати речі своїми іменами, а конкретно – війну війною** (ЛК-2); **Чому бізнес не виводить ці гроші з тіні?** (ОЛ-1); **Така була система. Революція гідності підвела під нею ризик, ми повинні укласти між владою і народом суспільний договір – і розпочати з нового**

.....

аркуша (ОЛ-1); *Перед парламентськими канікулами ми пробили в парламенті закон на підтримку авіаційної галузі (ОЛ-2); передбачалося введення так званих змішаних тижнів, фактичне ускладнення процедури реєстрації законопроектів для підвищення якості їх підготовки і щоб зупинити законодавчий спам (АП); Тому, що кожного разу, коли починається нове скликання, всі публічно обіцяють, що комітетів буде менше, а потім в результаті політичних торгів кількість комітетів збільшується (АП); Просто ми ніколи з цього не робимо піар-шоу (ЮТ-1); Вважаю це конфліктом інтересів (ЮТ-1)* тощо.

Кліше й штампи в медійних інтерв'ю з політиками – доволі численна група інтертекстів, що сприяють вибудові зрозумілої, доступної для передавання та сприйняття без додаткового декодування інформації. Частина з них, зберігаючи метафоричність, надають висловлюванню додаткової експресивності, інші – через стереотипність та частотність вживання можуть забезпечувати потребу сучасної людини в швидкому засвоєнні нової інформації за менший обсяг часту та витрати зусиль, а отже, спрощують процес комунікації, реалізують у медійному тексті стратегії впливу політиків на вже наявний та потенційний електорат.

Отже, проаналізувавши інтерв'ю з політиками щодо застосування прецедентних феноменів інтертекстуальності різних груп (за А. Чудіновим): *прецедентні тексти, прецедентні ситуації, прецедентні імена, прецедентні вислови*, можна зробити певні узагальнення й висновки.

Зважаючи на те, що в інтерв'ю стратегічна мета політика зазвичай спрямована "на завоювання авторитету в очах масової аудиторії, на передачу їм певної інформації, на зміну їх світобачення та світосприйняття реципієнтів, на виконання певних дій, на переконання масової аудиторії у чомусь тощо" [5, с. 135], інтертекст може стати дієвим засобом реалізації цієї мети, як засвідчив здійснений аналіз медійних текстів, через реалізацію ілокутивної функції, тобто спростування / уточнення

/ зміну / підтвердження первинних знань, досвіду, поглядів реципієнта.

Безумовно, основний "мовленнєвий вплив в медіаполітичному дискурсі здійснюється за допомогою комунікативно-мовленнєвих стратегій, сутність яких полягає в операції над знаннями адресата, над його цінностями, емоціями, волею" [5, с. 135], а тому прецедентний текст важливий для здійснення ефективного впливу на реципієнтів, залучаючи їх до сприйняття нової інформації через актуалізовані наявні знання, досвід, враження, емоції тощо.

Диференціація за взятою для аналізу класифікацією дещо умовна, адже в одному контексті можуть бути наявні імена прецедентних осіб та їх вислови, прецедентні ситуації та прецедентні імена, прецедентні тексти та прецедентні імена тощо. Тобто текст медійного інтерв'ю з політиком – складне нелінійне утворення, зорієнтоване на реалізацію політичної стратегії комуніканта-політика через добір переконливих, виразних, дієвих різнорівневих мовних засобів впливу, якими й можуть стати вдало застосовані прецедентні феномени інтертекстуальності. Акцентуємо увагу саме на доцільності та ефективності введення в текст цих засобів, що мають створити для реципієнта й пізнавальне тло, на якому розташована нова інформація, і певний квест із декодування смислів. А також надати змогу політику впливати, отримуючи бажані / прогнозовані ідеологічні дивіденди (зокрема щодо утримання / здобування влади, PR, іміджу тощо).

Проте, вважаємо перспективним подальше дослідження інтертекстів в інтерв'ю, зокрема в аспекті зіставлення в репліках обох комунікантів (інтерв'юєра та інтерв'юваного) для їх визначення комунікативних стратегій і тактик, а також непрецедентних інтертекстів із погляду доцільності та дієвості застосування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шулінова Л.В. Інтертекстуальність у медійних текстах жанру інтерв'ю з політиками. Стаття 1. *Актуальні проблеми української*

лінгвістики: теорія і практика: Зб. наукових праць. Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет". 2017. Вип. 35. С. 19-34.

2. Чудинов А.П. Политическая лингвистика: учебное пособие. 4 изд. Москва: Флинта: Наука, 2012. 256 с.

3. Слышкин Г.Г. От текста к символу: лингвокультурные концепты прецедентных текстов. Москва: Academia, 2000. 125 с.

4. Tannen D. Talking Voices. Repetition, Dialogue and Imagery in Conversational Discourse. Cambridge: Cambridge University Press, 1989. 240 p.

5. Прокопенко А.В., Шуменко О.А. Статус неконфліктної стратегії в політичному інтерв'ю (на матеріалі американського медіаполітичного дискурсу). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2016. № 22. С. 135-139.

ДЖЕРЕЛА

(ВГ-1) – Інтерв'ю з Володимиром Гройсманом. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2312854-volodimir-grojsman-premerministr-ukraini.html>

(ВГ-2) – Інтерв'ю з Володимиром Гройсманом. URL: <https://www.5.ua/interview/hroisman-157499.html>

(ЛК-1) – Інтерв'ю з Леонідом Кравчуком. URL: <https://tsn.ua/interview/na-zhal-poroshenko-zakohaniy-u-minskiy-format-981035.html>

(ЛК-2) – Інтерв'ю з Леонідом Кравчуком. URL: https://24tv.ua/kravchuk_narod_mozhe_priyti_na_maydan_uzhe_ne_z_goli_mi_rukami_n808005

(ОЛ-1) – Інтерв'ю з Олегом Ляшком. URL: <https://ukr.segodnya.ua/interview/intervyu-s-olegom-lyashko-ya-schitayu-chto-nado-legalizovat-oruzhie-i-dat-vozmozhnost-ukraincam-sebya-zashchishchat-760489.html>

(ОЛ-2) – Інтерв'ю з Олегом Ляшком. URL: <https://glavcom.ua/interviews/oleg-lyashko-vpershe-viznayu-pered-viborami-mi-domovilis-z-lovochkinim-inshogo-vihodu-prosto-ne-bulo-371621.html>

(АП) – Інтерв'ю з Андрієм Парубієм. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2211881-andrij-parubij-golova-verhovnoi-radi-ukraini.html>

(АС) – Інтерв'ю з Андрієм Садовим. URL: <http://www.dw.com/uk/a-40623655>

(ЮТ-1) – Інтерв'ю з Юлією Тимошенко. URL:
<https://tsn.ua/politika/interv-yu-yuliyi-timoshenko-dlya-tsn-879420.html>

(ЮТ-2) – Інтерв'ю з Юлією Тимошенко. URL:
<http://bulvar.com.ua/gazeta/archive/s635/lider-partii-batkivshchina-julija-timoshenko-janukovichu-za%C2%A0menja-sudba-otomstila-bolshej-kary-chem%C2%A0poterja-rebenka-on-zasluzhit-ne-mog.html>

REFERENCES

1. Shulinova L.V. *Intertextuality in the media texts of the genre of interviews with politicians. Article 1* [Intertekstualnist u mediyntsykh tekstakh zhanru intervyyu z politykamy. Statyya 1]. Aktualni problemy ukraiyinskoyi lnhvistyky: teoriya i praktyka: Zb. naukovykh prats. Kyiv: Vydavnycho-polihrafichnyy centr "Kyyivskyi universytet", 2017. Vyp. 35. S. 19-34.

2. Chudinov A.P. *Political linguistics* [Politicheskaya lingvistika]: uchebnoye posobiye. 4 izd. Moskva: Flinta: Nauka, 2012. 256 s

3. Slyshkin G.G. *From text to symbol: linguocultural concepts of precedent texts* [Ot teksta k simvolu: lingvokul'turnyye kontsepty pretsedentnykh tekstov]. Moskva: Academia, 2000. 125 s.

4. Tannen D. *Talking Voices. Repetition, Dialogue and Imagery in Conversational Discourse*. Cambridge: Cambridge University Press, 1989. 240 p.

5. Prokopenko A.V., Shumenko O.A. *Non-conflict strategy status in a political interview (based on American media political discourse)* [Status nekonfliktnoyi stratehiyi v politychnomu intervyyu (na materialy amerykansko ho mediapolitychnoho dyskursu)]. Naukovyy visnyk Mizhnarodno ho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiya. 2016. № 22. S. 135-139.

RESOURCES

(VH-1) – Interviu z Volodymyrom Hroismanom. URL:
<https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2312854-volodimir-grojsman-premerministr-ukraini.html>

(VH-2) – Interviu z Volodymyrom Hroismanom. URL:
<https://www.5.ua/interview/hroisman-157499.html>

(LK-1) – Interviu z Leonidom Kravchukom. URL:
<https://tsn.ua/interview/na-zhal-poroshenko-zakohaniy-u-minskiy-format-981035.html>

(LK-2) – Interviu z Leonidom Kravchukom. URL:
https://24tv.ua/kravchuk_narod_mozhe_priyti_na_maydan_uzhe_ne_z_goli_mi_rukami_n808005

(OL-1) – Interviu z Olehom Lyashkom. URL:
<https://ukr.segodnya.ua/interview/intervyu-s-olegom-lyashko-ya-schitayu-chto-nado-legalizovat-oruzhie-i-dat-vozmozhnost-ukraincam-sebya-zashchishchat-760489.html>

(OL-2) – Interviu z Olehom Lyashkom. URL:
<https://glavcom.ua/interviews/oleg-lyashko-vpershe-viznayuyu-pered-viborami-mi-domovilis-z-lovochkinim-inshogo-vihodu-prosto-ne-bulo-371621.html>

(AP) – Interviu z Andriiem Parubiiem. URL:
<https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2211881-andrij-parubij-golova-verhovnoi-radi-ukraini.html>

(AS) – Interviu z Andriiem Sadovym. URL:
<http://www.dw.com/uk/a-40623655>

(IuT-1) – Interviu z Yuliieiu Tymoshenko. URL:
<https://tsn.ua/politika/interv-yu-yuliyi-tymoshenko-dlya-tsn-879420.html>

(IuT-2) – Interviu z Yuliieiu Tymoshenko. URL:
<http://bulvar.com.ua/gazeta/archive/s635/lider-partii-batkivshchina-julija-tymoshenko-janukovichu-za%C2%A0menja-sudba-otomstila-bolshej-kary-chem%C2%A0poterja-rebenka-on-zasluzhit-ne-mog.html>

Дата надходження до редакції – 17.09.2018 р.

Дата затвердження редакцією – 22.10.2018 р.

УДК 811.161.2:81`42

DOI: <https://doi.org/10.17721/APULTP.2018.37.89-105>

Oleksandr V. Levko

SHAPING OF THE AXIOLOGICAL STATUS OF TOMOS IN UKRAINIAN RELIGIOUS MEDIA DISCOURSE IN THE LIGHT OF COGNITIVE LINGUISTICS AND RHETORIC

Abstract. *The paper is focused on the cognitive mechanisms underlying the construction of axiological status of Tomos and autocephaly of the Ukrainian Orthodox Church in Ukrainian religious media discourse of the last few months from the standpoint of cognitive linguistics and*